

DOI: 10.7251/GFP1707316M

UDC: 347+347.426.4

Prikaz

Datum prijema rada:
1. jul 2017.

Datum prihvatanja rada:
10. jul 2017.

Prof. dr

Branko Morait

*Sudija Suda Bosne
i Hercegovine,
redovni profesor Pravnog
fakulteta Univerziteta u Banja
Luci*

Prikazi novih publikacija iz građanskog prava

1. **Duško Medić, Dalibor Nedić i Nera Zivlak Radulović: “NAKNADA NEMATERIJALNE ŠTETE”, Banja Luka, Udruženje pravnika RS, 2017.**
2. **Slobodan Stanišić: “OGLEDI IZ GRAĐANSKOG PRAVA II”, Banja Luka, Panevropski univerzitet „Apeiron“, 2017.**

Čast nam je i zadovoljstvo da prikazemo dvije nove knjige iz Građanskog prava autora prof.dr Duška medića i prof.dr Slobodana Stanišića. Ova dva pravna pisca dobro su poznata stručnoj pravničkoj javnosti tako i akademskoj zajednici. Obojica su profesori na katedri građanskog prava Fakulteta pravnih nauka Univerziteta „Apeiron“. Njihovo univerzitetско djelovanje, zajedno sa prof.dr Ilijom Babićem, čini da spomenuta katedra predstavlja najrespektibilniji kadrovski centar za građansko pravo kako u Republici Srpskoj tako i u širem okruženju.

Prva knjiga je autorski rad **prof.dr Duška Medića, Dalibora Nedića i Nere Zivlak Radulović NAKNADA NEMATERIJALNE ŠTETE, Banja Luka, Udruženje pravnika RS, 2017 (Laktaši: „Grafomark“) 347. Str, 25 cm.** Duško Medić je sudija Ustavnog suda Republike Srpske i redovni profesor Fakulteta pravnih nauka Panevropskog univerziteta „Apeiron“ Banja Luka, dok ostali koautori specijalisti sudske medicine i univerzitetски saradnici odnosno nastavnici.

Saglasno svojim afinitetima raspored izlaganja je podijeljen na način da PRVI DIO obuhvata pojam, pravo na naknadu nematerijalne štete, odmjeravanje novčane naknade nematerijalne štete i ostala bitna pitanja u vezi s dosuđivanjem te vrste naknade štete, dok DRUGI DIO obuhvata pitanja iz medicinskog aspekta vještačenja nematerijalne štete.

Ova zanimljiva knjiga nesumnjivo će donijeti nosiocima pravosudnih funkcija, sudijama i advokatima kao i vještacima koristan priručnik kada trebaju preduzeti vještačenje kao dokazno sredstvo i bitan elemenat za utvrđivanje potpunog i pra-

vilnog činjeničnog stanja kao osnovne podloge za primjenu materijalnog prava kod dosuđivanja novčane naknade nematerijalne štete. Autori su se suočili sa dvije strane pitanje: s jedne strane su zakonski standardi koji propisuju da se naknada nematerijalne štete može dosuditi samo ako je trauma dužinom i trajanjem psihičkih patnji intenzivna i dugotrajna kao i da je strah bio većeg intenziteta i dužeg trajanja, a, s druge strane je potreba prevodeanja tih bolova u jedan novčani iznos. Sudija mora da potpuno i pravilno utvrdi činjenično stanje, a sudiji su vezane ruke bez pomoći medicinskog vještaka koji je u stanju ustanoviti medicinske parametre nastale traume. Vještaku se daje u zadatak da utvrdi intenzitet i trajanje bola i stepenovanje straha. U ovoj interakciji između medicinskog mjerenja i pravne ocjene i odmjeravanja nalaze se razlozi zašto pitanje naknade nematerijalne štete odnosno pravilnog zapravo pravednog odmjeravanja visine novčane naknade nematerijalne štete spada u jedno od najspornijih pitanja savremenog građanskog prava.

Duševni bolovi su pravni termin za raznovrsne neprijatnosti i patnje u psihičkoj sferi ličnosti. Fizički bol je izrazito subjektivno osjećanje, zavisno od konstitucionih predispozicija i razlikuje se od ličnosti do ličnosti. Pretrpljeni strah se često zahtijeva i dokazuje ali relevantne pravne definicije i dalje namamo. Prof.dr Duško Medić u radu pledira da se kod dosuđivanja novčane naknade nematerijalne štete vodi računa o svim relevantnim okolnostima slučaja, tj. pored jačine i trajanja bolova da se imaju u vidu i druge bitne okolnosti kao dopunski kriteriji kao što je dob, pol, zanimanje oštećenog, njegovi životni uslovi, neprijatnosti tokom liječenja, brojnost, karakter i težina povreda, jačina i trajanje posljedica, procenat umanjjenja životne aktivnosti i dr. U prilogu knjige date su tablice umanjjenja opšte životne aktivnosti kao pomagalo pravičnom suđenju u svakom konkretnom slučaju. Medicinske tablice imaju sličnu namjenu kao i orijentacioni kriteriji za odmjeravanje visine novčane naknade nematerijalne štete.

Ovaj interakcijski doprinos ujedinjenih poslenika pravne i medicinske struke zasluđuje pažnju stručne javnosti, pravnika i vještaka medicinaru, ali i pravnih teoretičara, sudija advokata i zakonodavaca kako bi se napredovalo u pravcu dolaženja do kvalitetne, pravedne rezultante, usaglašenosti medicinskog i pravnog aspekta na ovaj kompleksni medicinsko-pravni fenomen.

Druga publikacija iz Građanskog prava koju prikazujemo je knjiga **prof.dr Slobodana Stanišića OGLEDI IZ GRAĐANSKOG PRAVA II, Banja Luka, Panevropski univerzitet „Apeiron“, 2017. (Laktaši: „Grafomark“) 412. Str. 24 cm.**

Knjiga profesora Stanišića nije snabdjevena predgovorom iz kojeg bi nešto više saznali o motivima za formiranje prezentirane zbirke radova, koji su, prema našim saznanjima uzlagani odnosno objavljavani u raznim publikacijama. Umjesto ove redakcijske napomene koja bi bila korisna, dat je pregledan sadržaj po kojem knjiga obuhvata dva, po obimu, nejednaka dijela. U prvom dijelu koji je označen kao MATERIJALNO PRAVO uvršteni su članci iz opšteg dijela obligacionog prava, iz oblasti odgovornosti za štetu i iz područja osiguranja od odgovornosti za štetu. Drugi dio naslovljen kao PROCESNO PRAVO obuhvata nekolicinu članaka o aktuelnim problemima građanskog procesnog prava. Spoj materijalno-pravne i procesno-pravne problematike možemo zahvaliti autorovoj dugogodišnjoj advokatskoj praksi koja je u prikazivanoj knjizi našla svoj teoretski odraz. Kod

obrade svake teme autorov postupak je minuciozan. Takav je, na primjer, uvodni člana o uračunavanju ispunjenja. Na početku izlaganja je pojam i značaj izlaganog pitanja. Autor značaj pitanja uračunavanja ispunjenja nalazi u razriješenju dileme kod djelimičnog ispunjenja kada nema sporazuma subjekata o redu ispunjenja obligacije, te u pitanju konkurencije glavnih i sporednih potraživanja. Nakon toga, autor nas upoznaje s istorijsko-pravnim i uporedno-pravnim aspektima izlagane teme u najrazvijenijim evropskim pravnim sistemima. Zatim slijedi izlaganje uračunavanja ispunjenja u pozitivno-pravnom smislu, prema odgovarajućim odredbama Zakona o obligacionim odnosima. Autor s pravom ističe da će povjerilac morati dokazati osnovanost zahtjeva za naplatu troškova prema pravilima materijalnog i procesnog prava kao i da će morati dokazati da je potraživane troškove već učinio. Na kraju ovog članka autor daje kritički osvrt na određene stavove sudske prakse u pogledu pravilne primjene pravila o redosljedu uračunavanja ispunjenja u slučaju konkurencije glavnog i sporednih potraživanja. U tom smislu efektno kritikuje nepotrebno postupanje sudske prakse koja u cilju utvrđivanja obima troškova i dospjelih kamata neizostavno naređuje izvođenje dokaza finansijskim vještačenjem.

Možemo zaključiti da se svojim ogledima profesor Slobodan Stanišić predstavlja kao angažovani pravni pisac koji o svakom izloženom pitanju zauzima vlastiti stav i s tih pozicija kritički pristupa stavovima sudske prakse i zakonodavnim rješenjima. Takvim pristupom se svrstava u današnje doba maloj grupi autora koji teorijsko bavljenje pravnim pitanjima shvataju i praktikuju kao kritičku misao, kao dio „organizovane sumnje“.

Ova dva djela se moraju pohvaliti kao zreli istup afirmisanih pravnih pisaca da svoje ideje i zamisli ponovno predstavljaju pravničkoj javnosti. Ova djela bi morala naići na dobar prijem i dužnu pažnju, a stručna javnost dobija korisne priručnike koji mogu razriješiti razne dileme koji se u praksi nalaze i o koje se pravnici spotiču.